

Betreft: Reactie Beleidsdoorlichting SZW begrotingsartikel 5 Werkloosheid

11 oktober 2016

Deze beleidsdoorlichting evalueert of de WW voldoet aan haar doelstellingen om (a) mensen te verzekeren tegen inkomensverlies, en (b) mensen te stimuleren aan het werk te gaan. Voor de doorlichting zijn veel data en gegevens uit verschillende bronnen gebruikt. Ik deel de conclusie in de doorlichting dat de hoogte en duur van de WW-uitkering voldoende inkomensbescherming bieden en evenals de conclusies over het activerende karakter en dat van veel activerende maatregelen niet precies bekend is hoe effectief deze zijn. Ik heb meer moeite met de conclusies over de mate van inkomensbescherming. Daarnaast heb ik opmerkingen over de beleidstheorie. Beide kanttekeningen ligt ik hieronder nader toe.

De beleidsdoorlichting start met het formuleren van beleidstheorie. Dit laat zien dat de doelstellingen van inkomensbescherming en activering op gespannen voet staan. Een genereuze verzekering tegen werkloosheid ontnemt de prikkel om snel weer aan het werk te gaan. Wat ontbreekt in de beleidstheorie is dat het bestaan van de WW ook een positief effect kan hebben op mensen die werken. De meeste mensen zijn risico avers en vinden het dus prettig om verzekerd te zijn. Dit wordt verder ook niet in de doorlichting besproken.

In de doorlichting wordt geconcludeerd dat de WW in voldoende mate inkomensbescherming biedt. Deze conclusie negeert dat er de afgelopen jaren steeds meer mensen (vrijwillig of gedwongen) als zelfstandige zijn gaan werken. In vergelijking met andere landen heeft Nederland de afgelopen jaren een veel sterkere stijging van het percentage zelfstandigen gekend. Zelfstandigen participeren niet in de WW en een steeds groter deel van de beroepsbevolking heeft deze inkomensbescherming dan ook niet. Omdat een vergelijkbare inkomensbescherming op een andere manier niet kan worden verkregen, is een uitdaging voor de toekomst om te bedenken hoe ook mensen die geen dienstverband hebben kunnen participeren in de WW.

Voor degenen die wel in aanmerking komen voor WW geldt dat uitkeringen in Nederland in vergelijking met andere landen genereus zijn, zowel wat de hoogte als de duur van de uitkering betreft. Over de effecten van de hoogte van de uitkering wordt vrij weinig gezegd. In de beleidsdoorlichting wordt

gezegd dat financiële problemen onder WW-ers net zo vaak voortkomen als onder bijvoorbeeld WAO-ers, maar minder vaak dan onder werkenden. Hier wordt een bepaalde mate van causaliteit gesuggereerd, maar deze is niet evident. Het kan net zo goed dat mensen met financiële problemen vaker in een uitkeringssituatie terecht komen.

In het rapport is speciale aandacht voor de ouderen. Ouderen hebben geen verhoogde kans om in de WW terecht te komen, maar hebben wel kleinere baanvinkansen dan jongeren als zij in de WW terecht komen. Dit probleem is groter dan in andere landen. Als verklaring is er veel aandacht voor vraagfactoren. De WW heeft een grote leeftijdsafhankelijkheid, oudere WW-ers hebben vaak een hogere uitkering en een lang recht. Deze leeftijdsafhankelijk lijkt in Nederland ook groter dan in andere landen. En van zowel hoogte als duur is bekend dat de kans op werkhervatting beïnvloedt.

De gesuggereerde wijzigingen voor de 20%-besparing variant zijn interessant omdat ze deels aansluiten bij het eerdere SER-advies om de hoogte van de uitkering te laten afnemen naarmate de duur toe neemt. Een variant die niet besproken wordt is één waarbij een eventuele ontslagvergoeding (deels) wordt verrekend met de WW-uitkering.

Samenvattend ben ik van mening dat deze beleidsdoorlichting veel nuttige informatie over de WW bevat die op een degelijke manier geanalyseerd is.

Met vriendelijke groet,

Prof. Dr. B. van der Klaauw
Hoogleraar Economie, Vrije Universiteit Amsterdam